

XXII. TEKMOVANJE MLADIH ZGODOVINARJEV

»ŽELEZNA DOBA«

ŠOLSKO LETO 2023/24

GIMNAZIJA

ŠIFRA DIJAKA:

DOSEŽENO ŠTEVILO TOČK:

Spoštovani tekmovalci, spoštovane tekmovalke!

Testna pola, ki jo imate pred seboj, je sestavljena iz 14 nalog in vsebuje 60 točk.

Naloge pozorno preberite in jih rešite po svojih najboljših močeh.

Če se zmotite, napačni odgovor prečrtajte in zraven napišite novega.

Veliko uspeha pri reševanju vam želi organizacijski odbor tekmovanja.

1. Na katere kulture (dobe) delimo železno dobo na Slovenskem? Zapišite jih z obema imenoma in dodajte tudi čas trajanja vsake kulture (dobe). (6 točk)

2. Vsako kulturno območje starejše železne dobe iz ozemlja današnje Slovenije je imelo več središč, nekatera so bila pomembni centri.

a) V levem stolpcu preglednice poimenujte vsako od kulturnih območij (skupin). (6 točk)

b) V desnem stolpcu pa navedite enega od centrov posameznega kulturnega območja. (6 točk)

<i>Kulturno območje</i>	<i>Močnejši center</i>

3. V sredini 6. stol. pr. Kr./pr.n.š. so določena območja na Štajerskem nenadoma opustela. Pojasnite, kakšno razlago podajajo arheologi za ta pojav. (1 točka)

4. Dolenjska skupnost je v starejši železni dobi dosegla najvišji vzpon. S tremi argumenti potrdite zapisano trditev. (3 točke)

5. Današnje slovensko ozemlje so v mlajši železni dobi poseljevala različna ljudstva. Poimenujte štiri ljudstva. (4 točke)

6. Med mnogimi arheološkimi ostanki, ki so jih arheologi izkopali, so tudi kosti domačih živali. Analizirajte graf in zapišite štiri pojasnila, kaj na osnovi podatkov v njem lahko sklepamo o gospodarstvu v tedanjem času. (4 točke)

<i>Vrsta domače živali</i>	<i>Delež kosti</i>
Govedo	51,9 %
Drobnica	25,8 %
Svinja	16,2 %
Konj	1,4 %
Pes	4,7 %

Delež kosti vrst domačih živali, izkopanih na Cvingerju nad Virom pri Stični (Vir: Zakladi tisočletij, Ljubljana, str. 125)

7. Najznačilnejša železnodobna naselja so gradišča.

a) Zakaj so jih običajno postavljali na robove dolin? (2 točki)

b) Katera je bila glavna značilnost gradišč? (1 točka)

vir: <https://www.e-sticna.si/cvinger/#unique-identifier2>, dostopno 20.2.2024

8. Katera je bila najpomembnejša in najznačilnejša gospodarska panoga starejše železne dobe na Dolenjskem in kaj je vplivalo na njen razmah? (2 točki)

9. Pojasnite z dvema primeroma, kako sta železo in železarstvo vplivala na dolenjsko kulturno skupnost. (2 točki)

10. Arheološka najdišča v Novem mestu so poznana po nekaterih specifičnih najdbah.

a) Pod slike dopišite, katere arheološke najdbe prikazujejo. (2 točki)

b) Poimenujte material, iz katerega so bile najdbe izdelane. (2 točki)

	(vir: Steklo in jantar Novega mesta, dostopno na https://365.rtvlo.si/arhiv/dokumentarci-izobrazevalni/3497863%20%20(30, 20. februarja 2024)	(vir: Steklo in jantar Novega mesta, dostopno na https://365.rtvlo.si/arhiv/dokumentarci-izobrazevalni/3497863%20%20(30, 20. februarja 2024)
<i>Arheološka najdba</i>		
<i>Material</i>		

11. Posebnost novomeškega arheološkega gradiva so najdbe na spodnji sliki.

(vir: Steklo in jantar Novega mesta, dostopno na [https://365.rtvsllo.si/arhiv/dokumentarci-izobrazevalni/3497863%20%20\(30](https://365.rtvsllo.si/arhiv/dokumentarci-izobrazevalni/3497863%20%20(30), 20. februarja 2024)

a) Katero najdbo prikazuje slika? (1 točka)

b) Zakaj je najdba posebnost? (2 točki)

12. Najdbe na slikah pri nalogah 10-11 pričajo o takratnem življenju. Navedite tri dejstva o takratnem življenju, na katera lahko sklepate ob najdbah na slikah pri nalogah 10 in 11. (3 točke)

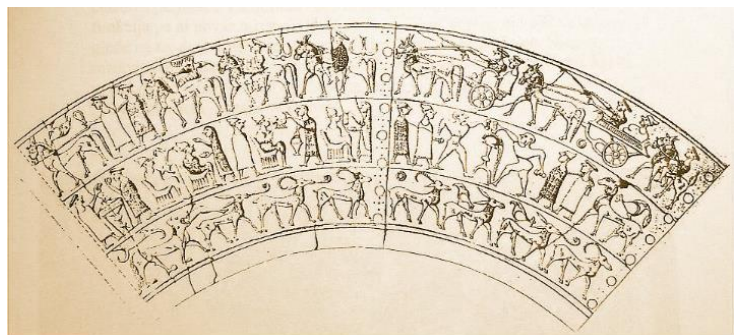

Situla iz Vač

<https://geoss.eu/turizem/naravne-in-kulturne-znamenitosti/situla-z-vac/>, 20. februarja 2024

13. Za prvo tisočletje pr. Kr. /pr. n. š. je značilna situlska umetnost.

a) Navedite štiri značilnosti situlske umetnosti. (4 točke)

Plašč situle iz Vač

<https://geoss.eu/turizem/naravne-in-kulturne-znamenitosti/situla-z-vac/>, 20. februarja 2024

b) Katera najdba, ki pripada situlski umetnosti, je na Slovenskem najbolj poznana? Kje hranijo original? (2 točki)

14. Povežite najdbe iz desnega stolpca z imeni krajev, kjer so jih našli, tako da črko pred krajem prepisujete na prazno črtico pred najdbo. (7 točk)

A) Most na Soči	_____ mahaira
B) Ajdovski grad	_____ apulski krater
C) Stična	_____ skifos
D) Celje	_____ ciborij
E) Novo mesto	_____ svetolucijske fibule
F) Brinjeva gora	_____ bronasti kip merjasca
G) Gradenj	_____ skledasta čelada